



KRUDY GYULA A RÉGI ÉS A MAI RÁDIÓRÓL

Amilyen sokan olvassák és szeretik Krudy Gyulát, az frót, nyilván olyan kevesen tudják, hogy a kitünő magyar fró valamikor régen újságot is szerkesztett. *Szigeti séták* volt a címe lapjának, akkor volt ez, amikor még ott lakott Krudy a Margitszigeten. Magam is sokat írtam bele és jól emlékszem, mennyire örült a „szerkesztő úr”, amikor a séták során és — hasábjain József főherceget szólaltattam meg, aki elmesélte, hogy kis gyerek korában ott a Margitszigeten az édesapja, az öreg József főherceg, Arany János kedves hársfái alatt minden este elszavalhatta vele, hogy:

*Kis kacsóid összeléve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.*

Azulán meg, amikor ott lakott Kubelík Ján, a hegedű egykori koronázatlan fejedelme a bájos magyar Széll Mariannal, a feleségével és tízenegy gyermekével, — ha senkinek se, de a kedvemért, Krudy Gyula „Szigeti séták”-ja számára olyan intervjút adott kézzelrattal, intimításokkal, kottákkal, hogy esuda! Sőt még hegedűll is ott a szálló fejedelmi lakásán, egyedül nekem, hogy ezt is kiírhatom a „Szigeti Séták”-ba...

De bizony nem használt semmi; a Krudy Gyula szép álma: a „Szigeti Séták” egyetlen rövid pestinyári tündöklés után, csúf anyagiak miatt elhalt. Úgy látszik, az emberek sokkal szívesebben „végezték” (és ezzel ki is végezték) a szigeti sétákat, semminthogy olvasták és vásárolták volna...

Ezidőtájt jártam Krudy Gyulánál legutoljára ott a rózsás Margitszigeten. Most is ott kerestem, hiszen éveken át ott írta legszebb rajzait, regényeit, amelyek színe, íze zamata — akár a régi Pestről szólottak, akár szülőföldjéről, a *Nyírségről* és embereiről, — mind magukon hordták egyéni hangját. A régi világnak azt a patinás, édesbús hangulatát, amely csakis az olyan régi hajlékban kelhet életre, mint amilyenben a szigeten lakott, ahogy maga is elmondja egyik önéletrajzában — „hosszú elgondolkoztató őszök és emberhangtalan telek” termelki ki az llyesmit az író lelkéből. De nem a szigeten találtam meg, hanem Óbudán. A Templom-utca 15. számú takaros kis földszintes ház leánderes udvarán (errefelé minden ház földszintes és a legfiatalabbja is több mint száz-kétszáz esztendős...), ahol bizony ebben a kánikulában ingujjra vetkezve üldögéltünk, cigarettázgatunk, csöndesen elheszélgetve régiekről, újabbakról, megymásról.

— *Gyulám, telkem, hát hogy kerültél ide — kérдем —*



és hogy a jövő héten te is a rádió mikrofonja elé ülsz, hadd mondóm el a Rádióéletnek írásban és képmen a nevezetes esetet. Igaz, hogy ehhez a te pennádra lenne szükségem, hogy formás

1. Krudy Gyula kisleánya íróasztalánál. 2. Krudy Gyula és Zsuzsika kisleánya. (Magyar Film Iroda felv.)

legyen az trászom, mondj el hát mindent, aminél jól esik.

— Bizony jó ideje, hogy eljöttem a szigetről, ahol, — mint tudod, — *tízennégy évig laktam*. Kedves szigeti házigazdái azonban nagyon nobilisak voltak velem és a legnagyobb szeretettel kezeltek, mert képzeld, a *húszezer rózsát is áttelepítették ide Óbudára és a rózsákkal együtt áthozták engem is*. Bútorokat, szőnyegeket, amelyek mind a sziget tulajdonai, könyveimmel együtt rárakták két szigeti autóra és úgy hozták át mindenestül. Azóta itt lakom a feleségemmel, aki itt tanít a szomszéd városi iskolában, meg a *Zsuzsika* kisjányommal, aki esztendőre bentlakó zárdanővendék lesz. *Keltecskén* maradunk így újra — egyedül.

— *Hát a rádióval hogy vagy? — kérdem. — Az nem hagy magatokra! Azulán meg, hogy illik bele a rádió a te régi, csendes, álmódzó világodba?*

— Szól az itt mindenütt, de nekem egészen különös elméletem van róla, — mesél tovább *Krudy Gyula*. — De gyújts rá, lelkelem. Tudod-e, hogy az *Alföldön mindig is volt rádió*? *Rákóczi* korában, sőt a török időkben is, a pusztai emberek rádióztak már akkor, amikor még antennának, mikrofónnak híre se volt... *Rózsa Sándor*, meg a betyárság korában, amikor kergettek valakit, az „érdekelt” szegénylegények a *kütagasok állítgatásával rádióztak* egymásnak, jelezvén, hogy *baj van*. Amikor *Ferenc Jóska* 1851-ben Budáról Szegedre készült (pedig akkor

vasút is alig volt még, csak hintó), mégis tudták az emberek jóval előbb, hogy jön a király. Ezt a nagy eseményt akkor bizony a *kütagasok állításával* rádiózták meg. Ez volt a *régi rádió*.

A mai rádiót valahogy azért nagyon szeretem, mert nem szeretek mindent frissiben megtudni.

Konzervatív ember vagyok, szeretek gondolkozni az események fölött. Azután meg *gyorsítja az életet*. S ha én nem is panaszkodhatom, hogy nem lett volna bőséges részem a régi szép életben, mégse szeretem ezt a nagy sietést.

A muzsikája azonban sokszor pompásan elszórakoztat.

— *Hát a rádióirodalom jelöl mit tartasz?*
— Külön rádióirodalom aligha alakul, mert ami jó *írás*, az jó rádióra is. De volna egy életrevaló ötletem, amit megcsinálhatna a *Stúdió*.

Négy különböző hangú ember beszélje meg a napi eseményeket.

Amikor még nem voltak újságok, mindenki elmondta a *saját véleményét az eseményekről* a fórumon, a piacon. Ezt meg lehetne csinálni a rádióban is. Persze a négy különböző hangú ember írásban kapná meg ezt a tereferét, hogy

kijöjjön az ize a dolognak. *Lehetne egy nő is közöttük*. A másik három pedig egy dörömgő, egy optimista, meg egy pesszimista lehetne, úgyhogy az ember véleményét, hangulatát mindenről hivatkozhatnák naponta. (A német rádió megpróbálkozott már ilyesmivel! A szerkesztő!)

— *Köszönjük, Gyulám, az illetékesek majd elolvassák ezt az ötletedet. Most pedig valamil a munkásságodról.*

— Reggel hatkor kelek és dolgozom. Az éjszakázás már nem megy. *Garibaldi* életrajzát írom meg, ifjúsági regény lesz belőle, amely *olasz* nyelven is megjelenik. Egyébként az én régi világom hű maradt hozzám, mint én is hozzá. Valahányszor öreg urak érkeznek Pestre Szabolcsból, mindig felkeresnek. Így itt járt nálam a minap a nyolevanöt éves *Gencsy Bertl*, az *agarak öregapja*, aki pompás mesét mondott el nekem a hajdani való agarászásokról; ezt *írtam meg és olvasom föl majd a rádióban július 21-én, csütörtökön*. Eljött volna most is, de eltörött a lába lovaglás közben. De azért így, törött lábbal is lovagolva ül a széken, — azt írja. *Nó majd hallgatja otthon rádió*n. Különbben pedig itt, Óbudán is nagyon „megszólítottak” a viszonyok. Bár van erőfelé bőven *kiskocsmá*, este tíz ótákor bezárják valamennyit. Ha magam vagyok, beülök egyik-másikba egy-egy spriccerre. Más mulatság nem kínálkozik, de nem is kell.

Polgár Géza